

פקיסטאן: זיא זיא פנטזיא

הציבור הישראלי אינו מודע כלל לטיעון הסובייטי. בעיי תונות המערבית עושים הסובייטים מאמצים רבים להסביר את צעד הבלתי-סופולרי. כדאי להביא לקורא הישראלי את המצית טיעונם. פשוט להרחבת הידע וההבנה במשבר בינלאומי כה חריף, המאיים על שלום העולם ורווחתו. השבועון הבריטי היוקרתי, סאנדי טיימס, מפרסם השבוע תגובה סובייטית רישמית לביקורת השופעת במע" רב נגד הפלישה. כותב אלכסנדר לאברנסטייב, פרשנה הפוליטי של סוכנות הידיעות המוסקבאית, נובוטסי:

פקין, ירושלים, מוסקבה
תדמיתה של סין-העממית בעולם השלישי היתה, לפחות עד הפלישה הסובייטית לאפגניסטאן, בשפל המדרגה. התמיכה בפול פוט הרצחני ושיתוף הפעולה של פקין עם הניצים הימניים במערב פגעו מאד באוהדי סין בעולם השלישי. מנהיגי סין שברו לאחרונה את בדידותה של סין בעולם. במיסגרת המאמצים לשיפור התדמית הצטרפה עתה סין לקרן הבינלאומית לפיתוח חקלאי. בפעם הראשונה מאז המהפכה הקומוניסטית הופכת סין חברה פעילה באירגון בינלאומי רב-חשיבות. הסינים הודיעו שהם יתרמו לקרן זו כספים וידע, במטרה להילחם בצורות וברעב בארצות המתפתחות. משקפים רואים בצעד הסיני מעשה תעמולתי בעיקרו, נסיון לפייס את דעת-הקהל העולמית, שנקטה גישה עוינת לסין מאז פלישתה לוויאטנאם (פלישה שלא גונתה, אגב, עליידי ארצות-הברית). עם זאת יש בעצם מעורבותה הגוברת של סין במערכת היחסים הבינלאומיים עניין רב. על רקע זה יש לבחון את הידיעות ממוסקבה על תחילת שיתוף-פעולה ישראל-סיני.

בדרך כלל אנאלפבתים, המצויידים בנשק קל בלבד. לדברי השבועון טיימס, מצויד צבאו של זיא זיא ב-60 מטוסי נוראד 3 ו-5 ב-7000 טנקים סינים מטיפוס T-59, ובציוד מעורב בריטי, סיני, שבדי, ארגנטיני ואפילו סובייטי. עתה הבטיחה ארצות-הברית לזיא סיוע בסדר-גודל של 400 מיליון דולר במשך השנתיים הבאות. נשיא פקיסטאן מתלונן שסיוע זה הוא עלוב. הוא דורש להפוך את הסכם הסיוע האמריקאי-פקיסטאני מ-1959 לאמנה מחייבת. ג'ימי קארטר אינו מתלהב במיוחד מרעיון זה. ארצות-הברית תסייע אמנם לפקיסטאן במיקרה של פלישה סובייטית מאסיבית, אך זיא זיא חייב לטפל בעצמו בתקריות גבול.

הסובייטים לא ירדשו. קשה להניח שברית-המור עצות אמנם תחקוף את פקיסטאן, האילוצים הבינלאומיים ומדיניותה המסורתית הוזהרה של מוסקבה מונעים, למע" שה, פלישה של ממש.

מבחינה צבאית גרידא אין פקיסטאן מסוגלת לעצור את הסובייטים. רק חמישית מצבא פקיסטאן מוצבת בגבול בן 1400 ק"מ עם אפגניסטאן. מרבית צבאו של זיא מוצב בגבול המשותף עם האויב הוותיק - הודו. ראש-הממשלה החדש-ישן (אם להשתמש בסיגנון של מדוריה-הספורט) של הודו, אינדירה גאנדי, לא תהסס לנצל את המצב בגבול האפגאני נגד פקיסטאן השנואה. נגדל זיא יודע זאת היטב. הוא עושה כמיטב יכולתו להרגיע את הודו, ובעת ובעונה אחת לנצל את המצב באזור כדי לסחוט סיוע בינלאומי ולהסיה את דעת הפקיסטאנים מהמצב החברתי-כלכלי הנורא בארצם.

בינתיים מוטד זיא גם ממיספרם ההולך וגובר של הפליטים האפגניים. חצי מיליון הפליטים מתעבים במידה שווה את שליט אפגניסטאן, בבראך קארמאל, ואת הגנרל זיא עצמו. אלא שהוא מודע היטב לעובדה שהסכנה האמיתית לשילטונו איננה פלישה סובייטית לתוך פקיסטאן אלא מרידה אפשרית בבאלוציסטאן.

הבאלוצים רוצים עצמאות. תושבי באלוציסטאן, תאן הגובלים באפגניסטאן ובאיראן, שאפו תמיד להשי" תחרר מעולה של פקיסטאן. נשיאה החדש של אפגניסטאן, בבראך קארמאל, הבטיח לתמוך בדרישותיהם הלגיטימיות של הבאלוצים לאוטונומיה ולהגדרה עצמית. מימשל עצמי באלוצי עלול, "להומין" את הסובייטים, באמצעות קארמאל, לסייע להם להיפרד מפקיסטאן. בכך יפתחו הסובייטים לעצמם גישה קלה ביותר למיפרץ הפרסי עתיר-הנפט.

הנסיון המר של נגלה-הדש מעורר חששות מרים אצל זיא. מומחים סבורים, שצבאו לא יוכל לעמוד בשום מיבחן רציני, חרף יכולתו המיקצועית. לחיילים פשוט אין מוטיבציה, חרף הילחם עבור זיא.

האמריקאים, כדרכם, אינם דורשים מזיא שום רפור- מות דמוקרטיות או חברתיות-כלכליות, כתנאי לסיוע צבאי לטווח ארוך. הם גועצים בכך עוד מסמר באווי- המתים של המערב באסיה.

ברית-המועצות: איך מסבירים?

כיצד מסבירים הסובייטים את פלישתם לאפגניסטאן? בישראל, כידוע, אין נציגות רישמית לברית-המועצות.

חיילים סובייטיים בבאבול כמו בגין ואחרים

נשיא פקיסטאן, הגנרל מוחמד זיא אלי-חאק, מיוודד מאד עם שליט לוב, הקולונל מועמר קדאפי. בשנים האחרונות רווחו בעולם שמועות עקשניות שלוב מסייעת לפקיסטאן לרכוש, או אפילו לבנות בעצמה, נשק גרעיני. לפני חודש, כש-הסכנה המוסלמית" היתה עדיין באופ- נה ביומן הארץ, לא חדלו כלייהתיקשורת מלהזכיר את תושבי ישראל מפני צירי לוב-פקיסטאן.

בינתיים פלשו הסובייטים לשכנתם האפגנית. פקיסטאן של קנאיהודת המוסלמי, הגנרל זיא, הפכה בן-לילה למעוז העולם החופשי. כולם שכחו את קדאפי, את הפצצה

שליט זיא כמו רפול ואחרים

האטומית, ואת האיום הפוטנציאלי לישראל. "הכה ברוסים ותציל את העולם." היתה הסיסמה הכימעטי-בילעדית. גם במערב גאתה הפופולריות של פקיסטאן. תמונתו של זיא, חייל סגפני, פורטיני ואכזרי, הלבוש בהתאם למיטב המסורת הקולוניאלית הבריטית, מעטרות כל עיתון באירופה ובארצות-הברית. זיא הפך נכס איסטרטגי, שיש להגן עליו בכל מחיר. לקח השאה האיראני נשכה לחלוטין. כל דיון כטיב אישיותו ובאופי מישטרו של זיא נחשב כבלתי-ענייני. במישחק השחמט העולמי בין האמריקאים לסובייטים הוא שייך למחנה הנכון. כל היחר הוא עניין לשמאלנים ולפיי-נפס.

זיא צמא-הדם. לעובדה שרוב הפקיסטאנים מתע- בים את זיא, ורואים בו שליט בלתי-חוקי, יש בכל זאת חשיבות פוליטית, לא רק מוסרית. שוב עומד המערב להשקיע מיליארדים בדיקטטור צמא-דם, שהוציא להורג בתלייה את המדינאי המוכשר ביותר שהיה לפקיסטאן מאז עצמאותה ב-1947, הנשיא לשעבר, עלי בוטו.

זיא תפס את השילטון בהפיכה צבאית ב-1977. הוא הנהיג בפקיסטאן מישטר צבאי קפדני, שזיכך את רוב קציניו הבכירים בכל מוסדות המינהל הציבורי ברחבי המדינה. התוקה המיבונה המוסדי של המוסדות המיש- פטיים בפקיסטאן, שעוצבו לפי המודל הבריטי, הושמו ללעג עליידי זיא וכנופיותו. זיא דוגל בהשלטת החוק המוסלמי. הוא עושה זאת אמנם ביתר הדרגתיות מחומייני, אבל בייעדיו הסופיים איננו שונה מהותית מהאייית-אלה האיראני.

בשלושת שנות שילטונו של זיא בפקיסטאן נעצרו כליל כל הרפורמות הכלכליות והחברתיות. רוב תושבי פקיסטאן הם אנאלפבתים. רמת החינוך, הדיוור, התיכנון המירוני והחקלאי בירידה מתמדת. תהליכי החילון והמר דרניזציה הואטו מאד. מיטב המוחות והאמצעים תועלו כימעט למטרה אחת ויחידה: בניית צבא מודרני בסיוע ארצות-הברית.

זיא הוא מיליטאריסט מושבע. כמו "רפול" ורבים אחרים בישראל, הוא מאמין שהצבא מעצב את דמות האדם האידיאלי, לו זקוקה המדינה. רעיונותיו המדיניים של זיא מכילים אלמנטים סמכותיים, פאשיסטיים ובעיקר דתיים. הוא מאשים את כל המישטרים הקודמים באובדן בנגלה-דש, הוא רואה בכך מחדל צבאי, ולא תוצאה בלתי-נמנעת מקיפוח ומניצול האיזור הענקי הזה במשך שנים רבות.

צבאו הסדיר של זיא מונה כחצי מיליון חיילים. מדובר בצבא די טוב, שונה כאימון בריטי. צבא פקיסטאן מוכיר במידה מסוימת את הליון הירדני. צבא סדיר זה מתוגבר במיליציות של "מתנדבים", רובם נערים צעירים,